

Tööelu- ja karjäärivalikud koolis kujundavad valmisoleku õppida kogu elu:	
1) Koolis aidatakse arendada loovust, enesekindlust/enesetõhusust, ettevõtlikku eluhoiakut, kriitilist mõtlemist, visadust, suhtlemisoskust, kujundatakse tulevikuoskuseid ning -ühiskonna väärtusi, et vastata tuleviku väljakutsetele	
<i>Head praktikad, mis toetavad visiooni juhtmõtet/ kinnitavad väidet (sulgudes näiteid koolidest, kus praktikad rakendatakse, ehkki mõnda praktikat rakendatakse ilmselt palju enamates koolides)</i>	<i>Laudkonna küsimused, ettepanekud visiooni koostajatele, võimalikud hariduse juurprobleemid. NB! Loetelu numeratsioon ei kattu heade praktikate loetelu numeratsiooniga.</i>
<p>1. Programm “Ettevõtlik kool” on levinud kõikides maakondades www. Ettevõtlikkust toetavad Junior Achievement õpilasfirmade programm, Changemakers Academy on muutunud läbivalt koolikultuuri osaks.</p> <p>2. IB õppekava “Approaches to learning” hõlmab 5 oskust/ üldpädevust, mida koos lastega arutatakse, õpitakse (Eesti Rahvusvaheline Kool, Tartu Miina Härma G, Tallinna Inglise Kolledz). Üldpädevuste kujundamise nimel toimub õppetöö planeerimine, õpitegevustesed ja hindamine ja reflektatsioon. Õpilased tegelevad pädevuste arendamisega õppe- projekti- või uurimustöö raames. Selle käigus õpitakse kriitiliselt mõtlema, õpioskuseid, neid enda jaoks mõtestama ja reflekteerima. Pädevuste omandamine ei ole juhuslik ja “eraldi” aine, vaid hõlmab kõiki õppeaineid 1. - 12. klassini.</p> <p>3. Kogukonna praktika on levinud 30-40-s koolis Vabaühenduste Liidu juhendamisel - 10 tunni jooksul käiakse erinevates sektorites uudistamas, katsetamas, proovimas.</p>	<p>1) Puudub solidaarsus kui väärtus (laste- ja inimestevaheline), näiteks on viimase kümne aastaga Eestis vaimsete ja psüühiliste häiretega inimeste arv tõusnud 340%.</p> <p>2) Õpetajate hoiakute kujundamine on oluline arenguvajadus. Selleks neid omadusi õpilastes arendada, peavad need enne ka õpetajatel endil olemas olema - õpetajate esma- ja täiendõppes keskenduda enesejuhtimis-, koostöö- ja suhtlemisoskuste arendamisele. Vastavad kogemused on olemas nt Noored Kooli programmil, kes oma osalejaid vastavalt koolitab, samuti Avatud Meele Instituudil.</p> <p>3) Õpilastel (tõenäoliselt ka paljudel õpetajatel endil) puuduvad õpioskused, ehkki peaks saama alguse juba alushariduses ning teema peab olema õpetajakoolituse õppekavades. Selleks, et õpetada õigeid asju, tuleb inim- ja ajaressurssi kasutada rohkem nende teemade õpetamiseks, mis suuremat efekti annavad ja tulevikus õpilastele kasu toovad</p>

<p>4. Moodulõppe rakendamise erinevad viisid: üks moodul on mehhatroonika, mis on korraldatud koostöös ühe ettevõttega, teine moodul on draamamoodul, mida korraldatakse koostöös kahe teatriga. Selliselt lõimitakse kooliellu ka kogukonna ja päriselu elemente (Elva G). Põhikooli tööõpetuse, käsitöö ja kodunduse asemel on aineteülene õppemoodul nimega “Disain”, mis hõlmab teemasid alates robootikast kuni kokanduseni. Niiviisi on kaotatud barjäärid “poiste ainete” ja “tüdrukute ainete” vahel (Tartu Miina Härma G). Õppemoodulite läbiviimine koostöö asutustega (Tartu Kristjan Jaak Petersoni G partnerid on Päästeamet, Tehnikaülikool, Tartu Kunstikool, EMÜ; Viimsi G partner on TalTech).</p> <p>5. Kujundavas hindamises kasutatakse klassi lõputunnistusel Aristotelese tsitaate (Keila Waldorfkoolis). Kujundav hindamine (sõnaline kirjeldav tagasiside vastavalt lapse arengule) peab kasutusel olema kogu kooliperioodi jooksul.</p> <p>6. Erinevad tõenduspõhised programmid õpilaste sotsiaalsete oskuste ja enesejuhtimise arendamiseks. Nt Samm-sammult õppeprogramm õpetab õpioskusi koolieelikutele 3-5 a. 5-7 a. on välja töötatud elulise situatsiooni grupimäng, mille käigus peab põhjendama, selgitama, oma oskusi demonstreerima (Muraste, Tabasalu LA Tibutare, Avatud Kool). KiVa programm. VEPA - käitumisoskuste mängu metoodikat kasutab 84 kooli üle Eesti. Hooliva klassi projekt – 6.-7. klassis kujundatakse keskkond, kus kõik soovivad olla, seejärel hakatakse ühiste eesmärkide nimel töötama.</p> <p>7. Tervishoiumuuseumis algatati “Teadustrenn”, esialgu nt koostöös Pae Gümnaasiumiga, kus neile tehti valikaine teadusega seonduvate teadmiste ja oskuste arendamiseks. Koostöös TTÜga</p>	<p>4) Enesejuhtimise kursused riigigümnaasiumides (nt Viimsi G) jt koolides, mis praegu on valikainena, peaksid olema varasemates kooliastmetes ja kõigile.</p> <p>5) Individuaalsete õpiradade idee on oluline mõte, kuid enam on vaja arvesse võtta “meie” tunnet, kuuluvustunnet, solidaarsust üksteise suhtes. Soomes on individuaalsete õpiradade mõte töös, kuid suurenenud on üksikute/üksildaste inimeste arv. Lahendada on vaja vastuolu, kus ühes küljest soovime individuaalseid õpiteid ja teisalt, et inimesed ei muutuks üksikuks.</p> <p>6) Demokraatiavõimelise inimese kasvatamine, kodaniku teadlikkuse arendamine on puudu.</p> <p>7) Elukaare jooksul õppimine eeldab ealistele iseärasustele ja arengule vastavaid meetodeid ja materjale.</p> <p>8) Erinevad programmid jm, mis on loodud, on klassi otseselt üle toodud või kasutusele võetud, mistõttu on need kohati kunstlikud. Ei toimi see, kui läbitakse mingi programm või mäng ja seejärel minnakse traditsiooniliselt edasi. Erinevad tegevused peavad olema süsteemsed ja järjepidevad. Projektipõhisus ei too edu.</p> <p>9) Õppimine ei peaks olema hinnete pärast, vaid enda teadmiste pärast. Arendama peab kujundava hindamise süsteemi ja olemust. Tulemusi tuleb võrrelda iseenda arenguga. Samuti tuleb ka suurendada teadmist, et eksimine ja vead on loomulikud.</p> <p>10) Success = kindness + networking - ehk et oluline on lisaks kõigele ka võrgustiku olemasolu.</p>
---	--

<p>lugesid õpilased teadustöid, otsisid neis vasturääkivusi, põhjendasid oma leitud. Tulemus: kui õpilased käisid aines huvipõhiselt, siis õhkkond oli vabam. Aitas kindlamini ka oma eriala valikuid teha.</p> <p>8. Virtuaalreaalsuse programmid, mille abil saab tutvuda tulevaste erialadega.</p> <p>9. Õpilaspäeviku asemel kasutusel eesmärgistamise raamat, kuhu kirjutatakse iga nädala kohta nii klassi ühised kui ka õpilase isiklikud eesmärgid selleks nädalaks. Selle alusel planeeritakse ja tagasisidestatakse selle nädala õppimist, et juba algklassides õppida õpetajate ja õpilaste koostöös eesmärgi seadma (Peetri Kool, TERA).</p> <p>10. Waldorfkoolides üle Eesti peetakse õpetamisel silmas tervikliku maailmapildi kujundamist, ainetevahelist lõimimist, ülesannete sidumist reaalse eluga ning väga suurt tähelepanu pööratakse üldpädevuste arendamisele.</p> <p>11. Õpilased grupeeritakse õppetöö käigus ümber, et laps saaks erinevat õppimiskogemust; õpetaja ei tohi olla tunniandja, vaid mentor, vähem kontaktunde ja rohkem sisulist tegevust lastega (Tartu raatuse Kool);</p> <p>12. Informaatika/robotika juba 1. klassis võimaldab varakult omandada lastele oskuseid (sh. sotsiaalseid).</p> <p>13. Õpetajate temaatiliste praktiliste kogemuse vahetamine õpilastes põhiväärtuste arendamiseks (Kuusalu, Püha Johannese Kool).</p> <p>14. 73 koolis programm Liikuma Kutsuv Kool toetab vahetundide veetmist aktiivselt liikudes (Pärnu Mai Kool).</p>	<p>11) Väga suur on vastuolu deklareeritavate ja päris väärtuste osas. Raske on omandada erinevaid väärtusi (nt PRÕKi üldväärtusi), kui samas nõutakse erinevate astmete lõpus ühetaoliste testide läbimist. Ühel ajal kõikidele õpilastele ühesuguseid teste tehes (st rõhuasetus on lõpuks eksamitel) ei ole võimalik arendada kõiki väärtusi. Üldpädevuste omandamist soosib see, kui pole standardiseeritud teste.</p> <p>12) Seadusandlus on kõikidele uuendustele kohati jalus. Koolijuhte tuleb usaldada, ei ole vaja detailseid ettekirjutusi, kuidas ja mida peab korraldama. Nt muuseumiõppe rakendamisel on probleemiks, kus pakutakse koolidele koostööd lõimitud õppeks, kuid koolid ütlevad, et kontaktundide arv on ette antud, õpitulemused peavad olema saavutatud ja ei ole võimalik väljas käia.</p> <p>13) Ainekavade kohustuslike õpitulemuste maht peab olema vastavuses üldosa taotlustega - vähemalt esimeses kooliastmes peab olema rohkem vaba tunniressurssi (ca 20%) õpilaste üldpädevuste arendamiseks.</p> <p>14) Kohustuslike kursuste vähendamine, paindlikkus, valikutepõhise õppe suurendamine nii põhikoolis kui gümnaasiumis.</p> <p>15) Õppekavaloomeloo loogika tuleb muuta realselt väljundipõhiseks.</p> <p>16) Füüsiline keskkond peab toetama nende pädevuste arendamist, mida me visioonis oluliseks peame. (avatud õpperuumid, õpipesad jne). Sisuline kooliuuendus peaks käima ühte jalga koolivõrgu uuendamise ja koolimajade ehitusega</p> <p>17) Õpilaste füüsilist tervist ja heaolu puudutav haridus on koolides sageli puudulik: kehaline kasvatus on suunatud sooritusele ja</p>
--	--

<p>15. Loovtööd, õpilasuuringud, praktilised tööd, ka kooli vabaaja üritused ja õppereisid, -käigud, kogukonnapraktika, õpilasvahetused, simulatsioonimängud (Mudel Euroopa Parlament), kui neid eesmärgipäraselt teha, aitavad neid oskusi kujundada ja on praktilise õppe osa.</p> <p>16. Õpilase juhitud arenguestlused (Rocca Al Mare Kool)</p> <p>17. Projekt Kooliruum MTÜ Arhitektuurikool: õpilased analüüsivad kooliruumi ja teevad ettepanekud juhtkonnale</p> <p>18. TLÜ võtab mõnele erialale üliõpilasi vastu arvestades nende portfooliot, kus mh arvestatakse õpilase poolt gümnaasiumis tehtut.</p> <p>19. Saaremaa Ühisgümnaasium, Viimsi Kool, Tartu Hansa Kool on head näited meeskonnapõhisest või avatud ruumis õpetamisest. Tartu linnas olemas kvaliteedikokkulepe koolide vahel, mis hõlmab ka üldpädevuste kujundamist. Riigigümnaasiumides on kujundamisel ühtne üldpädevuste arendamise süsteem.</p>	<p>inimeseõpetus seksuaalsusele. Vajalik on läbi mõelda, kuidas toetame visuaalse ja auditiivse õppimise kõrval senisest enam kinesteetilist õppijat. Teaduspõhine “kehaharidus” füüsiliselt aktiivse ja terve õpilase kujundamiseks peaks olema läbivalt lõimitud kõigisse ainetesse. Kehalise kasvatuse aine peaks olema suunatud rohkem oma keha ja tervise arendamisele eluks vajalike funktsionaalsete tegevuste, mitte sportliku soorituse kaudu.</p> <p>18) Suurem probleem enesetõhususe ja -juhtimisega, vajalik tugi õpilasele so kui õpetaja või lapsevanem märkab, et lapsel on igav või aega üle, siis suunaks tähelepanu sellele, mille osas ta saaks end veel täiendada, annaks väljakutseid pakkuvaid ülesandeid;</p> <p>19) Kui kool on kuni 500 õpilasega, saab muudatusi tõhusamalt ellu viia ja probleeme kõrvaldada (Pärnu Mai Kool, Tallinna 21. kool) ning on võimalik õpilastele personaalselt läheneda. Suurte klassidega koolides võib juhtuda, et lapsed ei tea 1. kooliaasta lõpuks veel klassikaaslaste nimesid;</p> <p>20) Võiks mõelda linnades eelgümnaasiumidele (7-9. klass). Maakoolides see tõenäoliselt ei toimiks, sest suretatakse välja nii põhikoolid kui ka kogukonnad;</p> <p>21) Arenguestlused tuleb viia uuele tasemele - õpilane koostöös õpetaja ja lapsevanemaga seab õpieesmärgid, jälgib nende täitmist, sh tähelepanu ka sotsiaalsetel oskustel ja üldpädevustel;</p> <p>22) Õpetaja koormus liiga suur, arvestus kontakttundide järgi;</p> <p>23) Puudu on pädevatest karjäärinõustajatest;</p>
--	--

Kooliuuenduste 04.02.2019 arutelu tulemused:
Tööelu- ja karjäärivalikud koolis kujundavad valmisoleku õppida kogu elu

	<p>24) Koolikollektiiv ise peab olema kooli väärtuste kandjana eeskujuks ning järgima tervislikke tööharjumusi.</p> <p>25) Digipädevuste loimimiseks igapäevategevustesse vajavad haridusasutused suuremat tuge. Väiksemate koolide juures tuleb võimaldada haridustehnoloogia lisaõpet.</p> <p>26) Paremini läbi mõelda üleminekute toetamine.</p> <p>27) Individualiseeritus -iga õpilane on tähtis</p> <p>28) Õpilaskeskus - mõni õpilane võiks valida klassideta kooli, kus õpilane liigub nendes ainetes, huviringides, kus tal vaja ja huvi on. Pole sundkollektiivi kindla klassi näol, vaid kõik saavad suhelda kõigiga. Teisalt jälle võiks olla valik valida oma kindel klassikollektiiv, et oleks turvavõrgustik.</p> <p>29) Õpilase osalemine õppeprotsessi juhina on mõõdetav ja hinnatav kui osa tema õpingutest ja tulemustest (nt üldhariduskooli õpilased lasteaias abiks tantsu õpetamas, see on osa õpilaste õppest ja hinnatav)</p>
<p>2) Haridus peaks olema paindlikum ja individualiseeritum</p>	
<p><i>Head praktikad, mis toetavad visiooni juhtmõtet/ kinnitavad väidet (sulgudes näiteid koolidest, kus praktikat rakendatakse</i></p>	<p><i>Laudkonna küsimused, ettepanekud visiooni koostajatele, võimalikud hariduse juurprobleemid. NB! Loetelu numeratsioon ei kattu heade praktikate loetelu numeratsiooniga.</i></p>
<p>1. VÕTA raames huvikoolide kursuste tulemuste kasutamine/ülekandmine, nendega arvestamine õpitulemuste arvestamisel (Kiviõli I Keskkool, Tallinna VHK).</p>	<p>1) Olemasolev hindamine ei toeta individualiseeritud õpetamist. Alt-School näide Ameerikast: õpilase õpirada on äärmuseni individualiseeritud tehnoloogia kaasabil.</p> <p>2) Kaks õpetajat klassis või väiksemad klassid peaks olema. Õpilaste-õpetaja suhtarv ei toeta individualiseeritud õpet.</p>

<p>2. Koduõppe võimalused: vanema soovil on Eestis 148 last koduõppel, see on kõige individuaalsem õpe (nt Tartu Peetri Kool, Rakvere Waldorfkool).</p> <p>3. Ülikoolide pakutavad programmid, mis on läbitavad e-õppena gümnaasiumis.</p> <p>4. Ei ole kasutusel kindlaid õpikuid ja tööraamatuid, vaid ollakse õpitulemuste omandamisel paindlikud ja loovad (käiakse muuseumis, tehakse töölehti jne) (Eesti Rahvusvaheline Kool, Tartu Raatuse Kool).</p> <p>5. Projektõpe, mis kestab terve aasta ja lõpeb välisreisiga (Sänna Leiutajate Külakool)</p> <p>6. Arenguestlused ja individuaalsed õpimapid, kuhu lapsed koguvad oma tööd ja reflekteerivad nende põhjal. Arenguestlused on kahte sorti, kus sügisel osalevad õpilane ja lapsevanem, vestlust juhivad eelkõige õpetaja, kuigi fookus on lapsel. Kevadel toimub õpilase juhitud arenguestlus, kus õpetajal on toetav roll, kuid õpilane ise kirjeldab, milles tal hästi on läinud, milles vaja abi jne.</p> <p>7. Keelekümblusmetoodika kasutamine eesti õppekeelega kooli tavaklassis (arvestades erineva taseme ja oskustega õpilastega), sh kahe-suunaline keelekümblus, kus õpilased õpivad osa ajast ühes ja osa teises keeles (Avatud Kool).</p> <p>8. IB MYP (keskastme programmi) kriteeriumipõhine hindamine, kus hinne moodustub 4st erinevast osast. Iga osa kohta on valikus 8 erinevat taset, mida iseloomustavad täpsed kirjeldused. Lapse tööd võrreldakse kriteeriumiga. Lapsi või nende töid ei</p>	<p>3) Kas paindlikku ja individualiseeritud õpiteed toetab pigem suur või väike kool? Kuidas seda mõjutab koolivõrgu koondamine?</p> <p>4) Head näited Uus-Meremaalt (Stonefieldi kool http://www.stonefields.school.nz/ ja Rolleston College http://www.rollestoncollege.nz/)</p> <p>5) Õppimise aluseks on üks suur idee (nt teemapõhine õpe, üldõpetus), mis võimaldab läheneda õppimisele loovalt ja ainateülele.</p> <p>6) Probleemipõhist õpet ja erinevaid õppemeetodeid kasutatakse liiga vähe ja kui ka kasutatakse, hinnatakse tihtipeale ikka hoopis faktiteadmist vms, mis vähendab õppijate motivatsiooni;</p> <p>7) Tagasisidet vajavad nii õpilased kui õpetajad ning selle saaks ühe variandina läheneda meeskonnapõhise õpetamise ja teatud õppemeetodite valikuna (teiste õpilaste ja õpetajate tagasiside)</p> <p>8) Tuleb arvestada murdeas poiste ja tüdrukute erinevaid ootusi õppekorraldusele;</p> <p>9) Isikliku kontakti puudumine ja liigne anonüümsus on üks suuremaid probleeme, mis omakorda seotud liiga suure õpilaste arvuga klassides ning mammutkoolidega;</p> <p>10) Gümnaasiumi ja kutsekooli vahel peaks olema väga lõimitud õppekorraldus.</p> <p>11) Tulevikus peaks olema rohkem pädevuste ja kooliastme põhine.</p> <p>12) Mida see paindlikkus tähendab õppekava arendusele?</p>
--	---

<p>võrrelda omavahel (Eesti rahvusvaheline Kool, Tartu MHG, Tallinna Inglise KolledZ).</p> <p>9. Igapäevases õppeprotsessis pidevalt õpilaste valikute tagamine ja nende huvidega arvestamine - nt Noored Kooli õpetajate näited: http://opleht.ee/2018/03/meie-opetaja-pedagoogiline-kaekiri/</p> <p>10. Vanusepõhiste klasside asemel väiksemad õppijate rühmad tasemepõhiselt, kus koos erinevas vanuses, aga sarnaste huvidega õppijad. Õpilased on eesti keeles ja matemaatikas jagatud "temporühmadesse" selle järgi, kui kiiresti nad õpitut omandavad. Sildistamise vältimiseks on rühmad nimetatud ainult õpetajate nimede järgi. Koos on erinevate klasside õpilased, mis soodustab omavahelist suhtlemist ja ennetab kiusamist (TERA, Pärnu Mai Kool, Kopli Kunstigümnaasium).</p> <p>11. Alates I kooliastmest huvitunnid (valikained), mille saab laps ise valida üheks õppeperioodiks. Seal on koos erinevate klasside õpilased, rühmas maksimaalselt 12 last (TERA).</p> <p>12. Huvikooli õpinguid arvestatakse kooli õppekava osana. Õpilane on selle arvelt vabastatud sama aine tavatundidest. Lahendused on väga individuaalsed (nt alati ei pea olema õpilasel keset päeva vaba auk, vaid ongi huvikooli tund sellel ajal) (Kehra G, TERA) Alternatiivina on koolide vahel koostööleping, mille alusel toimuvad nt kõik Poska G õpilaste muusikatunnid Elleri Muusikakoolis, kuna seal on paremad võimalused. See annab õpilastele nii tugeva üldkeskhariduse kui ka muusikalise kutsehariduse.</p> <p>13. Õpilane saab perioodi algul kätte kogu perioodi õppematerjali ja saab kavandada kokkuleppel õpetajaga selle alusel endale isiklik</p>	<p>13) Õppekava peaks olema niimoodi struktureeritud, et miinimum on selgelt üheselt kirjas.</p> <p>14) Loobuda paindlikkuse puhul 45 minutist.</p> <p>15) Keskkharidus, mis see on? Missugune on keskkhariduse lävend, keskkharidus kõigile! Toetame ideed, et minimaalne kohustuslik haridustase on keskkharidus; samal ajal sisaldaks see palju erinevaid valikuid ja suundi, õpipoisiõpet jne.</p> <p>16) Riigieksamite süsteemi muutmine, huvidest, võimetest lähtuvalt valikupõhiseks.</p> <p>17) Võimalus kaaluda III kooliastmes ülikoolide kursuste võtmise analoogi - nt progümnaasium, kus õpilane saab ise koostada oma õpiplaani.</p> <p>18) Nüüdisaegne õpikäsitus (sh alushariduses) - õpilasele antakse meetodite ning viiside valimisvabadus ja vastutus õpitulemuste omandamisel, ei ole rakendunud, vajab toetust ja teavitust.</p> <p>19) Montessori pedagoogika praktika- täiesti individuaalsed õpingud vajab laialdasemat levitamist.</p>
--	--

<p>Õppimise plaan ja leppida kokku vastamise ajad, misjärel ta on vabastatud ainetundides osalemisest (Kehra G)</p> <p>14. Tartu Hansa Koolis hea näide meeskonnapõhisest õpetamisest avatud ruumides mitmele paralleelile korraga, Tartu Raatuse Kool hea näide lõimitud ja teemapõhisest õppes, töö korraldamisest tasemerühmades.</p> <p>15. Külalisõpetamise päev (1 kord nädalas, 1 kord kuus õpilased ise saavad kutsuda rääkima inimesi),</p> <p>16. Õpilasvahetused siseriiklikultd hakkavad järjest levima, samuti kui rahvusvahelised.</p> <p>17. Ainekavad on avalikult kättesaadavad ja õpilased saavad ise jälgida (isejuhtiv õppija), ilma koolikellata koolimaja.</p> <p>18. Paindlike õpivõimaluste pakkumine: valikkursused, valikained, VÕTA arvestamine, TÜ Teaduskooli kursuste arvestamine (riigigümnaasiumid, KJPetersoni G).</p> <p>19. Mentorsüsteem riigigümnaasiumites</p>	
---	--